

Arkadiusz Niedziółka

Akademia Rolnicza w Krakowie
Wydział Rolniczo-Ekonomiczny

Znaczenie kategoryzacji obiektów noclegowych w działalności agroturystycznej na przykładzie wybranych gmin województwa małopolskiego

Rola systemu kategoryzacji obiektów wiejskiej bazy noclegowej

Turystyka wiejska jest bardzo popularna w krajach Unii Europejskiej. W wielu państwach odgrywa znaczącą rolę w szeroko rozumianym wielofunkcyjnym rozwoju obszarów wiejskich. Segmentem tego rodzaju migracji turystycznych jest agroturystyka, odnosząca się do pobytu i wypoczynku turystów w funkcjonujących gospodarstwach rolnych. Jednym z wyróżników jakości oferowanych usług agroturystycznych są różne systemy kategoryzacji w poszczególnych krajach.

Systemy oceny i nadzoru kwater wiejskich są w Europie zróżnicowane. W Wielkiej Brytanii i Irlandii kontrola jakości kwater prowadzona jest przez Krajową Radę Turystyki, a systemy oceny są jednolite zarówno dla obiektów położonych na wsi, jak i w mieście (*Prawno-finansowe uwarunkowania...* 2004). Wszystkie obiekty prowadzące działalność turystyczną, muszą spełniać urzędowo określone wymogi w zakresie zakwaterowania i obsługi. Nieco inna sytuacja jest we Francji, Austrii i Niemczech, gdzie standard wiejskich kwater określony jest przez ogólnokrajowe

organizacje kwatrodawców wiejskich i dotyczy wyłącznie członków tych organizacji. Zarówno przynależność do organizacji, jak i poddanie kwatery inspekcji przez specjalną komisję jest dobrowolne. System oceny służy utrzymaniu odpowiedniego wizerunku usług świadczonych przez członków, a w konsekwencji odgrywa istotną rolę w marketingu. Funkcjonującą w Polsce kategoryzację wiejskiej bazy noclegowej zaliczyć można do tej drugiej grupy europejskich systemów oceny jakości oferty turystyki wiejskiej, co pozostaje w spójności z przepisami ustawy o usługach turystycznych. System kategoryzacji gospodarstw agroturystycznych w Polsce opiera się na założeniach, które powinny zapewniać:

- zgodność z europejskim systemem oceniania,
- wyznaczenie podstawowego poziomu jakości chronionego administracyjnie, poniżej którego świadczenie usług jest niedopuszczalne, zarówno ze względu na wymagania sanitarne, jak i szerzej rozumianą ochronę konsumenta (Drzewiecki 2001).

Procedura wdrażania systemu kategoryzacji wiejskiej bazy noclegowej w Polsce

Kategoryzacja wiejskiej bazy noclegowej w Polsce prowadzona jest przez Polską Federację Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne” i stanowi dla obiektów noclegowych na wsi narzędzie rozwoju produktu i sprawowania kontroli nad jakością. Celem kategoryzacji jest (Jalinik 2006):

- ujednoczenie oznakowania gospodarstw agroturystycznych,
- podniesienie jakości świadczonych usług przez gospodarstwa,
- wykreowanie marki produktu agroturystycznego,
- udzielenie rekomendacji uprawniającej do zamieszczania oferty gospodarstwa w materiałach PFTW „GG”, „Atlasie agroturystycznym” oraz na stronie internetowej.

Gospodarstwa agroturystyczne zgłaszane do kategoryzacji powinny być wpisane do ewidencji obiektów noclegowych w urzędach gmin oraz spełniać minimalne wymogi co do wyposażenia obiektu, wynikające z ustawy o usługach turystycznych. Poza wymogami ustawowymi kwatery muszą spełniać określone przez system wymogi ogólne, muszą być m. in. właściwie oznaczone, utrzymywać w dobrym stanie wjazd do obiektu oraz podwórza i budynki, zapewnić właściwe oświetlenie obiektu i odpowiednią temperaturę w użytkowanych pomieszczeniach. Ponadto opracowano zasady szczegółowe, określające warunki, jakie muszą być spełnione, aby kwatery uzyskała odpowiednią kategorię. Polski system kategoryzacyjny został opracowany na podstawie istniejących i sprawdzonych systemów kategoryzacyjnych w krajach europejskich.

Do najważniejszych elementów stanowiących podstawę kategoryzacji należą (Kryński 2003):

– usytuowanie obiektu – kwatery i warunki otoczenia (cisza, atrakcyjny widok, ogród do użytku gości, urządzenia do zabawy dla dzieci, izolacja od uciążliwości otoczenia itd.),

– jakość mieszkania (wielkość i wyposażenie pokoi, oświetlenie, jakość ścian). Podstawą prawną tej oceny w Polsce jest ustawa z dnia 29 stycznia 1999 r.

Kategoryzacja wiejskiej bazy noclegowej polega na nadaniu poszczególnym obiektom noclegowym określonej kategorii, świadczącej o jakości wyposażenia i oferowanych usług. Pozwala na uporządkowanie i uzyskanie przejrzystości ofert oraz stworzenie produktów turystycznych wiarygodnych jakościowo. Kategoryzacji (według powyższego) podlegają (www.agroturystyka.pl):

- pokoje gościnne,
- pokoje grupowe,
- samodzielne,
- przyzagrodowe pola namiotowe.

Pokój gościnny to pomieszczenie urządzone i wyposażone w taki sposób by mogło pełnić rolę sypialni dla maksimum 4 osób z dostępem do łazienki, WC oraz pomieszczeń wspólnych. Wyróżnia się w ramach tej formy zakwaterowania, pokoje 1-osobowe, 2-osobowe, 3- i 4-osobowe.

Pokoje grupowe to pomieszczenia sypialne przeznaczone dla więcej niż 4 osób, z dostępem do łazienki, WC i pomieszczeń wspólnych.

Samodzielna jednostka mieszkalna to obiekt wynajmowany w całości jednej rodzinie lub znanej sobie grupie osób. Jednostka taka obejmuje: mieszkania wakacyjne oraz domy wolno stojące. Mieszkanie wakacyjne obejmuje nie więcej niż 3 sypialnie, kuchnię, kącik wypoczynkowy oraz łazienkę.

Kategoryzacja wyznacza cztery poziomy standardu świadczonych przez kwatery usług, które znajdują swoje odzwierciedlenie w liczbie przyznanych słoneczek – im wyższa kategoria tym więcej słoneczek. Maksymalnie można uzyskać III kategorię, tzn. trzy słoneczka. Kategoria STANDARD otrzymuje znak podstawowy bez słoneczka

Pokoje gościnne mogą uzyskać wszystkie wymienione powyżej rodzaje kategorii. Mieszkania i domy wakacyjne mogą uzyskać trzy kategorie, od I do III, natomiast kwatery grupowe oraz przyzagrodowe pola namiotowe – tylko standard.

System dopuszcza kategoryzację obiektów niezrzeszonych w Federacji, różniąc równocześnie opłaty związane z procedurami kategoryzacyjnymi (opłaty dla obiektów niezrzeszonych są wyższe). Kategoryzacja jest ważna 2 lata kalendarzowe, w tym czasie obiekt może posługiwać się tablicą z logo Federacji oraz używać go w materiałach promocyjnych jako rekomendacji dla klienta. Procedury przyznawania kategorii określa szczegółowo Regulamin Kategoryzacji WBN (Wiejskiej Bazy Noclegowej).

Dla właścicieli kwatery agroturystycznych poddanie się kategoryzacji jest związane z dość znacznymi kosztami. Opłata kategoryzacyjna dla osób zrzeszonych wynosi obecnie 250 zł do pięciu pokoi, dla osób niezrzeszonych 600 zł. Powyżej pięciu pokoi trzeba dopłacić 20 zł za każdy następny pokój. W obu przypadkach dolicza się

koszty dojazdu inspektorów (www.agroturystyka.pl). Dla osób składających wnioski o dofinansowanie działalności agroturystycznej z funduszy Unii Europejskiej (w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego) opłata kategoryzacyjna wynosi 300 zł dla osób zrzeszonych i 700 zł dla osób niezrzeszonych (www.agroturystyka.pl). Dostyc wysoki koszt procesu kategoryzacji spowodowało zahamowanie dopływu środków pomocowych z UE. W efekcie nastąpiło spowolnienie procesu kategoryzacyjnego WBN w Polsce.

Inspektorzy rekrutują się przede wszystkim z pracowników ośrodków doradztwa rolniczego, prezesów stowarzyszeń, lokalnych liderów, pracowników izb rolniczych, wszystkich, którzy od 1990 r. aktywnie uczestniczyli w rozwoju turystyki wiejskiej. Znając środowisko wiejskie, wyszkoleni instruktorzy byli inicjatorami wielu stowarzyszeń, są członkami zarządów, niejednokrotnie ich prezesami.

W chwili obecnej tylko Polska Federacja Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne” ma sprawdzone, wdrożone systemy (www.agroturystyka.pl):

1. System klasyfikacji wiejskiej bazy noclegowej – podział na:
 - pokoje gościnne,
 - samodzielne jednostki mieszkalne,
 - pokoje grupowe,
 - przyzagrodowe pola namiotowe.
2. System oceny („standard”, „*”, „**”, „***” słoneczka).
3. Wyszkolonych, sprawdzonych inspektorów.
4. Narzędzie kategoryzacyjne jakim jest ankieta wciąż dostosowywana do zmieniającej się ustawy o usługach turystycznych.
5. Ludzi oddanych pracy społecznej.

Najważniejsze grupy kryteriów stanowiące podstawy systemu kategoryzacji wiejskiej bazy noclegowej w krajach gospodarki rynkowej, w tym i w Polsce to (Kajszcak, Sikorska 2001):

- usytuowanie obiektu i warunki otoczenia (cisza, perspektywa widokowa, ogród do użytku gości itp.),
- czystość i porządek w domu, jak i w całym gospodarstwie,
- bezpieczeństwo w obiektach i gospodarstwie (bezpieczna instalacja elektryczna, wyrównane podwórko, apteczka, bezpieczne zwierzęta domowe),
- stan obiektu (rozkład pomieszczeń, oświetlenie, jakość podłóg i ścian, ogrzewanie, stan urządzeń sanitarnych),
- wyposażenie w sprzęt AGD, RTV i umeblowanie pokoi,
- cechy osobowościowe rodziny (uprzejmość, gościnność, znajomość języków obcych, zdyscyplinowanie, kultura osobista),
- proekologiczność obiektu – segregacja odpadów, ekologiczne środki czystości, informacje o zasadach ochrony środowiska.

Z kolei funkcjonowanie powszechnie obowiązującego systemu kategoryzacji bazy agroturystycznej pociąga za sobą następujące skutki (Kryński 2003):

- zmusza gospodarstwa agroturystyczne do dostosowania obiektów przeznaczonych do kwatowania turystów do wymogów określonych w przepisach kategoryzacyjnych – co z reguły wiąże się z podniesieniem standardu tej bazy,
- chroni turystów przed obniżaniem standardu już po zakwalifikowaniu obiektu do poszczególnego rodzaju i kategorii (czuwają nad tym organy dokonujące kategoryzacji),
- w przypadku zaistnienia sporu pomiędzy wytwórcą usługi a konsumentem przepisy kategoryzacyjne ułatwiają ustalenie, czy otrzymana usługa była należytej jakości (wystarczy w takim przypadku wykazać, który z wymogów kategoryzacyjnych nie został spełniony i tym samym skłaniają strony do polubownego rozstrzygnięcia sporu).

System kategoryzacji z jednej strony chroni interesy konsumentów usług agroturystycznych poprzez wpływ na jakość usługi i zadowolenie konsumenta, z drugiej jednak wiąże się z koniecznością ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z wprowadzeniem zawartych w niej zasad (np. dostosowanie pokoi do wymogów kategoryzacyjnych). Jednak wyższy standard obiektu może powodować zwiększenie wpływów ze sprzedaży i obniżenie wydatków na promocję.

Kryński (2003) stwierdza, że o zakwalifikowaniu gospodarstwa agroturystycznego zgodnie z normami kategoryzacyjnymi do konkretnej kategorii przesądza ją w zasadzie parametry techniczno-sanitarne pokoi, ich standard budowlany (wielkość pokoi, wyposażenie pokoi, instalacje i urządzenia itp.) oraz położenie i stan w jakim znajduje się całe gospodarstwo. Autor ten zauważa, że w tym przypadku pomija się sprawy tak ważne dla klientów, jak zakres usług, lokalizacja, czynniki stanowiące główne motywy przyjazdów, a także kompetencje i profesjonalizm personelu. Natomiast w opinii Jalinika (2006) kategoryzacja gospodarstw agroturystycznych świadczy o dwóch wartościach – określonym standardzie obiektu i natężeniu ruchu turystycznego na danym obszarze. Im więcej gospodarstw agroturystycznych jest skategoryzowanych, tym dynamiczniej rozwija się agroturystyka. Jest to zarazem wskaźnik atrakcyjności i występujących walorów turystycznych na określonym obszarze. Należy zgodzić się z tym autorem, że dla usługobiorcy kategoria oznacza gwarancję określonego standardu i możliwość wyboru oferty odpowiadającej mu cenowo i poziomem udogodnienia.

System kategoryzacji wiejskiej bazy noclegowej jest systemem dobrowolnym i odpłatnym. Kategoryzacją objęte są obiekty znajdujące się na terenach wiejskich, które nie podlegają ustawowemu obowiązkowi standaryzacji. Ustawa o usługach turystycznych z dnia 29 sierpnia 1997 r. nakłada obowiązek standaryzacji na hotele, motele, pensjonaty, domy wycieczkowe, schroniska i schroniska młodzieżowe, kempingi i pola biwakowe, podczas gdy większość obiektów wiejskiej bazy noclegowej zaliczana jest w myśl ustawy do grupy tzw. innych obiektów, które takiemu obowiązkowi nie podlegają. System kategoryzacji dotyczy właśnie grupy „inne obiekty”, choć równocześnie dopuszcza kategoryzację zakładów hotelarskich jako dodatkową formę oceny jakości. Podobnie jak we Francji, a inaczej niż w Austrii

czy Szwajcarii, kategoryzowane mogą być zarówno gospodarstwa agroturystyczne (związane z czynnym gospodarstwem rolnym), jak i inne obiekty zakwaterowania położone na obszarach wiejskich.

W 1996 r. i częściowo w 1997 r. przeprowadzona została inwentaryzacja wiejskiej bazy noclegowej, na podstawie której opracowywano standardy polskie. Działanie to zostało zrealizowane przez członków Polskiej Federacji Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne” we współpracy z instruktorami ODR-ów, urzędami gmin, izbami rolniczymi oraz innymi instytucjami związanymi z turystyką wiejską. Od jesieni 1997 r. rozpoczęła się kategoryzacja. Do chwili obecnej nadano kategorię 1223 obiektom (www.agroturystyka.pl). Niestety aktualną rekomendację posiada niewiele ponad 500 obiektów, ponieważ kategorię przyznaje się na dwa lata. Niektóre kwatery albo starają się o przedłużenie rekomendacji, albo zaprzestają działalności lub obiekt zmienia właściciela. Oczywiście sprawą jest cofanie rekomendacji kwaterom, które w trakcie wyrywkowych kontroli nie spełniają stosownych warunków. Poza tym istnieje duża grupa osób, która nie akceptuje takiej formy poświadczania jakości świadczonych usług w obiekcie. Szczególnie dzieje się tak, gdy osoby te nie mają zamiaru podnosić poziomu świadczonych usług, a jednocześnie czują się zagrożone, ponieważ stają się mniej konkurencyjne na rynku. Z danych Federacji wynika, że łącznie w latach 1997-2004 dobrowolnej ocenie wiejskiej bazy noclegowej poddało swoje obiekty zaledwie 1223 kwaterodawców.

Pomoc unijna na rzecz rozwoju agroturystyki

Po wejściu Polski do Unii Europejskiej wymogiem uzyskania finansowego wsparcia z funduszy strukturalnych na działalność agroturystyczną jest posiadanie odpowiedniej kategorii. Proces ten egzekwuje i modyfikuje Polska Federacja Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne”. Kategoryzacja WBN (Wiejskiej Bazy Noclegowej) polega na nadaniu poszczególnym obiektom noclegowym zlokalizowanym na obszarach wiejskich określonej kategorii, świadczącej o jakości wyposażenia i oferowanych usług. Kategoryzacji podlegają: pokoje mieszkalne, pokoje grupowe oraz samodzielne jednostki mieszkalne (www.agroturystyka.pl). Ważność przeprowadzonej kategoryzacji wynosi dwa lata kalendarzowe. Po tym okresie kwaterodawca ponownie musi poddać swój obiekt procedurom kategoryzacyjnym. O uzyskanie kategorii mogą starać się zarówno właściciele gospodarstw stowarzyszonych w PFTW „Gospodarstwa Gościnne”, jak i w niej niezrzeszeni. Różnica polega na wielkości opłat kategoryzacyjnych, wyższa jest dla rolników nie należących do Federacji.

Korzyści z kategoryzacji można rozpatrywać w dwóch płaszczyznach. Po pierwsze – w możliwości uzyskania unijnego wsparcia na rozwój działalności agroturystycznej, po drugie w możliwości zwiększenia działań promocyjnych dzięki pomocy PFTW „Gospodarstwa Gościnne”. Skategoryzowane gospodarstwo ma prawo

umieszczać swoją ofertę w wydawnictwach Federacji, m. in. w Atlasie Agroturystycznym, na jej portalu internetowym oraz uczestniczyć w organizowanych przez tą organizację giełdach i targach agroturystycznych.

W Sektorowym Programie Operacyjnym *Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich* Działanie 2.4. „Różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów” jest wśród wszystkich dostępnych w Polsce funduszy strukturalnych jedynym działaniem dostępnym dla osób fizycznych. W działaniu tym przewidziano dofinansowanie projektów realizowanych w związku z uruchomieniem lub rozwojem usług agroturystycznych. W tym wypadku, pod pojęciem agroturystyki rozumie się przypadek, kiedy w czynnym gospodarstwie rolnym w budynku mieszkalnym znajduje się nie więcej niż 5 pokoi przeznaczonych na wynajem (nie liczy się pomieszczeń wspólnych, takich jak np. salonik, łazienki, kuchnie).

Pomocą finansową mogą zostać objęte następujące koszty kwalifikowane (*Prawno-finansowe...* 2004):

- rozbudowy, nadbudowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją istniejących budynków mieszkalnych i gospodarczych na cele agroturystyczne oraz ich wyposażenia (pokoje gościnne, pomieszczenia wspólne dla gości, łazienki, kuchnie),
- urządzania miejsc do wypoczynku, zakupu wyposażenia i sprzętu turystycznego lub rekreacyjnego dla działalności turystycznej, a także zwierząt służących do celów terapeutycznych, sportowych i rekreacyjnych,
- budowy lub remontu połączonego z modernizacją obiektów budowlanych (z wyłączeniem budowy budynków mieszkalnych),
- zakupu maszyn, urządzeń, narzędzi i wyposażenia,
- zakupu sprzętu komputerowego i oprogramowania.

Wyniki badań

Badania przeprowadzono za pomocą kwestionariusza wywiadu w 365 gospodarstwach agroturystycznych zlokalizowanych w wybranych gminach województwa małopolskiego. Kryterium doboru gmin była liczba działających gospodarstw agroturystycznych. Niezbędne dane statystyczne pozyskano w Małopolskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Karniowicach.

Wśród badanych 365 gospodarstw agroturystycznych skategoryzowany jest tylko co dziesiąty obiekt. Główną korzyścią z posiadanej kategoryzacji jest zwiększona liczba przyjeżdżających turystów. Stwierdziła tak prawie połowa właścicieli skategoryzowanych kwater agroturystycznych. Wśród innych zalet wymieniono m.in. zaufanie turystów, wyższą jakość usług i lepszą promocję (tab.1). Tylko trzech właścicieli gospodarstw posiadających kategoryzację nie widzi żadnych korzyści z tego tytułu. Może to zachęcić właścicieli gospodarstw nieskategoryzowanych do ubiegania się o odpowiednią kategorię.

Tab. 1. Korzyści z kategoryzacji w opinii właścicieli gospodarstw agroturystycznych

Korzyści z posiadanej kategoryzacji	Liczba gospodarstw	Odsetek gospodarstw skategoryzowanych
Większa liczba turystów	19	48,7
Zaufanie turystów	8	20,4
Lepsza promocja	3	7,7
Nie ma żadnych	3	7,7
Wyższa jakość usług	3	7,7
Własna satysfakcja	1	2,6
Większy komfort	1	2,6
Wyższa cena	1	2,6
Razem	39	100

Źródło: opracowanie własne.

Uzyskano także odpowiedź na pytanie dotyczące powodów niepoddania się procedurom kategoryzacyjnym. Respondenci podawali różne powody, aczkolwiek aż w 85,7% przypadkach wskazano na te same cztery przyczyny, tj.: brak zainteresowania kategoryzacją wśród właścicieli obiektów (26,4% właścicieli obiektów nieskategoryzowanych), zbyt duże koszty tego przedsięwzięcia (21,2%), trudności w spełnianiu wymogów (20,6%). Co szósty respondent nie widzi z kolei potrzeby starania się o uzyskanie kategoryzacji (tab. 2).

Tab. 2. Przyczyny niepoddania się kategoryzacji przez badane gospodarstwa agroturystyczne

Powód niepoddania się kategoryzacji	Liczba odpowiedzi	Odsetek gospodarstw nie objętych kategoryzacją
Nigdy się tym nie interesowałem	86	26,4
Za duże koszty (brak funduszy)	69	21,2
Nie spełniam wymagań (norm)	67	20,6
Nie ma takiej potrzeby	57	17,5
Nie wiem	18	5,5
Krótki czas funkcjonowania gospodarstwa	9	2,8
Mała ilość gości	3	0,9
Może w przyszłości	3	0,9
Nie ma takiej możliwości	3	0,9
Brak czasu na formalności	2	0,6
Brak widocznej korzyści	2	0,6
Niskie dochody z agroturystyki	2	0,6
Za dużo papierkowej roboty	2	0,6
Jest to zbędne	1	0,3
Nie zdążyłem	1	0,3
W trakcie załatwiania	1	0,3
Razem	326	100

Źródło: opracowanie własne.

Aż co czwarty właściciel badanych gospodarstw agroturystycznych stwierdził, że nigdy nie interesował się uzyskaniem kategorii dla swojego obiektu turystycznego. Należy przypuszczać, że wynika to z satysfakcjonującej właścicieli liczby gości korzystających z usług tych gospodarstw oraz z dobrej polityki promocyjnej stosowanej przez ich właścicieli. Poza tym, wiązać się to może z brakiem odpowiedniej wiedzy na temat uzyskiwania funduszy unijnych na rozwój działalności agroturystycznej. Posiadanie kategoryzacji jest bowiem najważniejszym warunkiem w całej procedurze ubiegania się o finansową pomoc z UE.

Jedną z ważniejszych barier niepoddania się procesom kategoryzacyjnym przez właścicieli badanych gospodarstw agroturystycznych są także przeszkody natury finansowej. Stwierdził tak co piąty badany rolnik zajmujący się turystyką. W chwili obecnej opłata kategoryzacyjna dla osób zrzeszonych w Federacji wynosi 250 zł (gospodarstwa do pięciu pokoi), dla osób niezrzeszonych 600 zł, natomiast powyżej pięciu pokoi trzeba dopłacić 20 zł za każdy następny pokój (www.agroturystyka.pl). W obu przypadkach dolicza się koszty dojazdu inspektorów. W opinii autora publikacji dla właścicieli gospodarstw agroturystycznych stowarzyszonych w „Gospodarstwach Gościennych” kategoryzacja jest wielką szansą na poszerzenie własnego instrumentarium promocyjnego i umieszczenie swojej oferty w wydawnictwach Federacji oraz na jej stronach internetowych. Opłata za wszystkie procedury kategoryzacyjne również nie wydaje się być w tym przypadku wielce wygórowana. Z kolei dla osób niezrzeszonych w Federacji, o ile popyt agroturystyczny – przynajmniej w okresie wakacyjnym – jest w miarę wysoki, można zrozumieć brak zainteresowania staraniem się o odpowiednią kategorię. Oczywiście inna sytuacja dotyczy tych rolników, niezależnie czy są członkami Federacji czy nie, którzy chcą rozszerzyć swoją działalność turystyczną w gospodarstwach rolnych i skorzystać przy tym ze środków Unii Europejskiej. W tym przypadku posiadanie kategoryzacji jest podstawowym warunkiem ubiegania się o unijną pomoc finansową. Dla osób składających wnioski o dofinansowanie działalności agroturystycznej z funduszu Unii Europejskiej (w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego) opłata kategoryzacyjna wynosi 300 zł dla osób zrzeszonych i 700 zł dla osób niebędących członkami „Gospodarstw Gościennych”.

Innym powodem niepoddania się procesom kategoryzacyjnym, wspomnianym również przez co piątego rolnika, są trudności w spełnieniu wymagań (norm) w zakresie kategoryzacji. Przyznanie bowiem odpowiedniej kategorii przez Federację wiąże się z wysokimi wymogami dotyczącymi standardu wnętrza obiektów noclegowych. Niestety nie każdy rolnik zainteresowany poddaniem się procedurom kategoryzacyjnym jest w stanie przystosować swoje pokoje do wymaganych norm.

Zamiar poddania się kategoryzacji w przyszłości deklaruje natomiast 27,1% gospodarzy (zarówno posiadających obecnie odpowiednią kategorię i chcących po wygaśnięciu jej ważności uzyskać ją ponownie, jak i do tej pory nieskategoryzowanych). Z kolei ponad połowa badanych respondentów jeszcze się na to nie zdecydowała. Wśród osób zdecydowanych na poddanie się tym procesom kategoryzacyjnym znajduje się znacznie więcej kwaterodawców zrzeszonych w stowarzyszeniach agroturystycznych (59,6%). Również w grupie osób jeszcze na to niezdecydowanych większy odsetek sta-

nowią rolnicy stowarzyszeni (55,3%). Wynika z tego, że współpraca w ramach stowarzyszeń przekłada się na większą wiedzę dotyczącą korzyści z tytułu posiadania kategorii, a także najprawdopodobniej na wiedzę dotyczącą licznych procedur związanych z uzyskiwaniem środków finansowych z Unii Europejskiej. Wśród właścicieli zdecydowanie odrzucających możliwość poddania się kategoryzacji w przyszłości aż 73,1% stanowili kwaterodawcy niebędący członkami stowarzyszeń agroturystycznych.

Podsumowanie

Uzyskane wyniki badań wskazują na fakt, że kategoria gospodarstwa agroturystycznego przyczynia się do zwiększenia popytu na usługi agroturystyczne, a także – jak wskazują rolnicy – na wzrost zaufania wśród turystów. W związku z tym, rodzi się potrzeba silniejszego zaangażowania szkoleniowo-doradczego różnych instytucji, szczególnie stowarzyszeń agroturystycznych, ośrodków doradztwa rolniczego, a także władz lokalnych w gminie w celu rekomendacji właścicielom kwater wiejskich procedur kategoryzacyjnych.

W przyszłości wiązać się to będzie z przyjazdami większej liczby wczasowiczów. Z drugiej strony uzyskanie kategorii jest bardzo ważne, ponieważ prawie 40% badanych gospodarzy zamierza w przyszłości skorzystać z unijnej pomocy na rozwój swojej działalności agroturystycznej, a 41,1% z nich jeszcze się na to nie zdecydowało. Jak już wcześniej wspomniano, podstawowym wymogiem tego przedsięwzięcia jest właśnie posiadanie odpowiedniej kategorii.

Literatura

- Drzewiecki M., 2001, *Podstawy agroturystyki*, Wyd. Oficyna Wydawnicza Ośrodka Postępu Organizacyjnego, Bydgoszcz.
- Jalinik M., 2005, *Czynniki decydujące o kategoryzacji gospodarstw agroturystycznych*, [w:] M. Jalinik (red.), *Determinanty rozwoju turystyki na obszarach wiejskich*, Wyd. Libra s.c., Białystok.
- Jalinik M., 2006, *Wpływ kategoryzacji na rozwój gospodarstw agroturystycznych i obszarów wiejskich*, Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu, 8, 4, Wyd. Wieś Jutra, Warszawa.
- Kajszczyk W., Sikorska G., 2001, *Kwaterna agroturystyczna. Poradnik praktyczny*, Wyd. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa.
- Prawno-finansowe uwarunkowania prowadzenia usług turystycznych na polskiej wsi po akcesji do UE. Poradnik praktyczny*, 2004, Krajowe Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich Oddział w Krakowie, Kraków.
- Ustawa o usługach turystycznych z dnia 29 sierpnia 1997 r.* (tekst jedn. Dz. U. z 2004 r., Nr 223, poz. 2268 z późn. zm.).
- www.agroturystyka.pl (stan na 25.09.2006 r.).